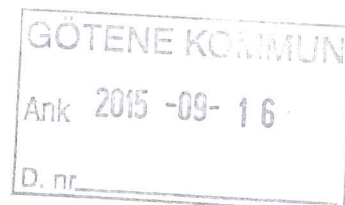

Götene kommun
Revisorerna

2015-09-15

Socialnämnden
Kommunfullmäktige, för kännedom

**Kommunrevisionens granskning
av mottagandet av ensamkommande barn- och ungdomar**

Vi har med biträde av PwC granskat socialnämndens mottagande av ensamkommande barn- och ungdomar. Med granskningen vill vi få underlag för att bedöma om Socialnämnden säkerställer att mottagandet är ändamålsenligt.

Granskningen utgår från följande **revisionskriterier**:

- ✓ Det finns mål, riktlinjer och rutiner för mottagandet.
- ✓ Det finns en tydlig ansvarsfördelning och samverkan inom mottagandet.
- ✓ Det finns en uppföljning av stöd och insatser på grupp och individnivå.
- ✓ Det sker återrapportering till nämnden.
- ✓ Det finns rutiner och en tydlig ansvarsfördelning för ansökning av återsökningsbara statliga ersättningar inom mottagandet av ensamkommande barn?
- ✓ Det finns en fastställd fördelning av statsbidrag för verksamheten.

Vår samlade bedömning är att Socialnämnden inte fullt ut säkerställer att mottagandet av ensamkommande barn är ändamålsenligt.

Granskningen och granskningsresultatet beskrivs i bifogade revisionsrapport. I rapporten lämnas också ett antal rekommendationer. Rapporten har behandlats av kommunens revisorer och vi har i samband med detta beslutat att överlämna rapporten till Socialnämnden för yttrande samt till kommunfullmäktige för kännedom.

Socialnämndens skriftliga yttrande vill vi ha under november månad 2015.

För Götene kommuns revisorer

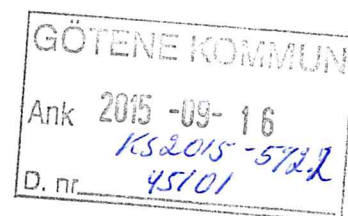
Handwritten signature of Jan-Olof Karlsson in blue ink.

Jan-Olof Karlsson
ordförande

Handwritten signature of Mikael Larsson in blue ink.

Mikael Larsson
vice ordförande

Bifogas: Revisionsrapport aug 2015 - Mottagandet av ensamkommande barn- och ungdomar.

Revisionsrapport

Mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar

Anna Laurell

Augusti 2015

Götene kommun

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning.....	1
2.	Inledning.....	2
2.1.	Frågeställning, kontrollmål och revisionskriterier	2
2.2.	Metod och avgränsning	3
3.	Resultat av granskningen	4
3.1.	Organisation	4
3.2.	Socialnämndens mål & riktlinjer.....	5
3.2.1.	Bedömning	5
3.3.	Rutiner på verksamhetsnivå	5
3.3.1.	Individ- och familjeomsorgen.....	5
3.3.2.	Astra och Felix	7
3.3.3.	Bedömning	8
3.4.	Ansvarsfördelning och samverkan inom mottagandet	8
3.4.1.	Bedömning	9
3.5.	Återsökning av statliga ersättningar	9
3.5.1.	Ansvarsfördelning och rutiner	10
3.5.2.	Fördelning av statlig ersättning	10
3.5.3.	Bedömning	11
3.6.	Övergripande uppföljning samt återkoppling till nämnd	11
3.6.1.	Bedömning	11

1. *Sammanfattning*

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Götene kommun granskat Socialnämndens arbete med mottagande av ensamkommande barn.

Den samlade bedömningen är att Socialnämnden inte fullt ut säkerställer att mottagandet av ensamkommande barn är ändamålsenligt.

Bedömningen baseras på följande iakttagelser:

- Socialnämnden har inte fastställt några mål eller riktlinjer specifikt för mottagandet av ensamkommande barn. Däremot finns kommunövergripande mål som delvis är relevanta för verksamheten. Förvaltningen har brutit ner dessa på verksamhetsnivå med det saknas i nämndens målstyrning en strukturerad uppföljning samt fastställda mått och indikatorer för uppföljning av måluppfyllelse. Nämnden bör överväga särskilda mål och/eller riktlinjer för mottagandet av ensamkommande barn, för att tydliggöra verksamhetens inriktning och för att förbättra möjligheten till uppföljning.
- Det finns dokumenterade rutiner för verksamheten men dessa är inte aktuella. För att kunna säkerställa en rättsäker handläggning av ärenden som rör ensamkommande barn och ungdomar behöver Socialnämnden prioritera arbetet med att samla, uppdatera och anpassa rutinerna till den nya organisationen. Att handläggande socialsekreterare och boendepersonal får utbildning i BBIC bör också säkerställas.
- Ansvarsfördelningen och samverkan kring vårdplan, genomförandeplan och uppföljning bör tydliggöras. Nämnden bör säkerställa att boendepersonalen har tillräckliga kunskaper om vad en genomförandeplan ska innehålla. Gemensamma rutiner för uppföljning av ungdomarnas utveckling mellan Socialförvaltningen och boendena bör också tas fram.
- Det finns i grunden en tydlig ansvarsfördelning mellan berörda verksamheter inom mottagandet.
- Vi bedömer att ansvarsfördelningen för återsökning och uppföljning av statsbidrag är otydlig. Det saknas rutiner samt strukturerad uppföljning och kontroll av huruvida kommunen söker det man har rätt till samt om intäkterna tillfaller den verksamhet som haft kostnaderna.
- Vi bedömer också att fördelningen av den statliga ersättningen för verksamheten bör fastställas politiskt för att skapa transparens och goda planeringsförutsättningar för berörda nämnder/verksamheter.
- Socialnämnden behöver utveckla en struktur för uppföljning av mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar och de insatser som riktar sig till dem. En strukturerad verksamhetsuppföljning är grunden för kvalitets-säkring och vidareutveckling av mottagandet.

2. Inledning

Antalet ensamkommande barn som söker asyl i Sverige har under de senaste tio åren ökat från ca 400 till uppemot 7 000 barn år 2014. 2014 års mottagande var en ökning med 80 % jämfört med 2013 och under 2015 väntas omkring 8 000 barn. Till gruppen ensamkommande barn räknas barn under 18 år som kommit hit utan legal vårdnadshavare.

År 2006 övergick ansvaret för att ordna för ensamkommande barns mottagande, omsorg och boende från Migrationsverket till kommunerna. Kommuner som tar emot ensamkommande flyktingbarn ansvarar för att barnet får det stöd som föreskrivs. Det innebär bl.a. att en god man ska utses, att lämpliga insatser och boendealternativ planeras utifrån en utredning av barnets behov, samt att tillgång till skolundervisning tillgodoses.

Den 1 januari 2014 fick Migrationsverket genom en lagändring möjlighet att anvisa ensamkommande barn till kommuner på s.k. utökad anvisningsgrund. Det innebär att Migrationsverket vid behov kan anvisa även till kommuner som saknar överenskommelse om mottagande eller utöver antalet överenskomna platser i en kommun. Förändringen kom till eftersom antalet boendeplatser i kommunerna var för få i förhållande till det faktiska behovet.

Mottagandet av ensamkommande barn ställer krav på en välfungerande samverkan mellan olika nämnder och verksamheter i kommunen. Revisorerna har mot bakgrund av en bedömning av risk- och väsentlighet i den kommunala verksamheten funnit skäl att genomföra en granskning av kommunens mottagande av ensamkommande barn på grund av det ökande antalet mottagna ungdomar och den nystartade boendeverksamheten i egen regi.

2.1. *Frågeställning, kontrollmål och revisionskriterier*

PwC har genomfört denna granskning på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer. Följande **revisionsfråga** ska besvaras:

- Säkerställer Socialnämnden som ansvarig för mottagandet av ensamkommande barn att mottagandet är ändamålsenligt?

Granskningen utgår från följande **revisionskriterier**:

- Det finns mål, riktlinjer och rutiner för mottagandet.
- Det finns en tydlig ansvarsfördelning och samverkan inom mottagandet.
- Det finns en uppföljning av stöd och insatser på grupp och individnivå.
- Det sker återrapportering till nämnden.
- Det finns rutiner och en tydlig ansvarsfördelning för ansökning av återsökningsbara statliga ersättningar inom mottagandet av ensamkommande barn?

- Det finns en fastställd fördelning av statsbidrag för verksamheten.

Vägledande **kontrollmål** för vår bedömning är:

- Lag om god man för ensamkommande barn (2005:429)
- Socialtjänstlagen (2011:453)
- Socialtjänstförordningen (2001:937)
- Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter om hem för vård eller boende (SOSFS 2009:4)

2.2. Metod och avgränsning

Granskningen avser Socialnämnden. Övriga nämnder (Barn- och utbildningsnämnden och Överförmyndaren) som ansvarar för vissa insatser till ensamkommande barn berörs i fråga om ansvarsfördelning och samverkan.

Granskningen har genomförts genom intervjuer med:

- Enhetschef Integrationsenheten och socialsekreterare med ansvar för ensamkommande barnärenden inom Socialförvaltningens individ- och familjeomsorg (IFO).
- Samordnare för kommunens HVB i egen regi, Astra och Felix
- Utredningsassistent delaktig i återsökandet av statsbidrag
- Ekonom delaktig i återsökandet av statsbidrag
- Barn- och elevhälsochef

Intervjuerna genomfördes 26 juni 2015. Intervjuade har fått ta del av rapportutkast för faktaavstämning. Därutöver har granskning skett av styrdokument, samt andra relevanta underlag från verksamheterna.

Vi har i denna övergripande granskning inte varit i kontakt med de ensamkommande barnen/ungdomarna eller de gode männen då granskningen har fokuserat på att få en samlad bild över hur mottagandet ser ut och om lagens krav uppfylls etc.

Vad avser statsbidragen har vi bedömt huruvida arbetet med dessa frågor är ändamålsenligt. Inom ramen för denna granskning har det inte gått att verifiera det medel som erhållits eller borde ha erhållits.

3. Resultat av granskningen

3.1. Organisation

Götene kommun tecknade 2010 sin första överenskommelse med Länsstyrelsen/Migrationsverket om mottagande av ensamkommande barn. Avtalet omfattade då 4 asylplatser. 2014 och 2015 förhandlades avtalet om och idag har kommunen två separata avtal om 11 asylplatser och 12 platser för ensamkommande barn och ungdomar som fått permanent uppehållstillstånd (PUT). Asylplatserna avser pojkar i åldern 16-17 år.

Kommunen har två hem för vård och boende (HVB) i egen regi. Astra, som ligger i kommunens egna lokaler i Lundsbrunn, öppnades i november 2014 och är idag ett boende för 11 asylsökande pojkar. Eftersom platserna på Astra inte räckte till öppnade kommunen ytterligare ett HVB, Felix som ligger i hyrda lokaler på hotell Gustaf. Till Felix flyttas främst de pojkar som fått PUT. Idag bor 6 pojkar där. Tre ensamkommande barn bor också i familjehem i kommunen. Kommunen ansvarar dessutom för 7 pojkar som fått PUT och flyttat vidare till kommunens träningslägenheter, där de bor ensamma i egna lägenheter och samtidigt får stöd av en socialsekreterare som ett sista steg innan de är redo att stå på egna ben. Innan Astra öppnade hade Götene avtal med Lidköping om boenden för ensamkommande barn. Boendena i egen regi startades efter beslut i kommunfullmäktige till följd av att kommunen fick ett högre fördelningstal.

Socialnämnden ansvarar bl.a. för kommunens flyktingmottagande och individ- och familjeomsorg (IFO). Det innefattar ett ansvar för att utreda och tillgodose ensamkommande barns och ungdomars behov i enlighet med Socialtjänstlagen (SoL). Två socialsekreterare inom IFO sköter handläggning av ärenden som rör ensamkommande barn. Ytterligare en handläggare ansvarar för ungdomarna boende i träningslägenheter. Kommunens två HVB för ensamkommande barn är organiserade under socialförvaltningen.

Det har nyligen skett en omorganisation inom socialförvaltningen som bl.a. innebär att socialsekreterarna för ensamkommande barn nu tillhör integrationsgruppen. Under intervjuerna framkommer en gemensam syn om att omorganiseringen har varit positiv och lett till ökat kunskapsutbyte mellan t.ex. handläggarna för ensamkommande barn och övriga integrationshandläggare.

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för att tillgodose barnens behov av skolgång. Asylsökande barn har rätt till skola på samma villkor som andra barn men omfattas inte av skolplikten. Ensamkommande barn i högstadieåldern studerar i regel i Götene inom den ordinarie skolverksamheten med hjälp av elevassistenter som talar barnens modersmål. Gymnasieungdomar studerar på språkinträdning i Lidköping eller Skara. **Överförmyndaren** ansvarar för att förordna gode män i enlighet med Lag om god man för ensamkommande barn. Överförmyndaren i Götene ingår i organisationen Överförmyndare i Västra Skaraborg tillsammans med Lidköping, Essunga, Grästorp och Vara.

Barn- och utbildningsnämnden och Överförmyndaren är inte föremål för denna granskning men berörs i frågan om samverkan.

3.2. Socialnämndens mål & riktlinjer

I kommunens budget 2015 och verksamhetsplan för 2016-2017 framgår fullmäktiges övergripande mål samt mål för specifika verksamheter. De övergripande målen är inte direkt applicerbara på mottagandet av ensamkommande barn och specifika verksamhetsmål saknas helt för verksamheten. Socialnämnden har inte heller fastställt några mål. Ett av kommunfullmäktiges övergripande mål: "Götene kommun är ett tillgängligt samhälle för alla" har brutits ned av verksamheten i utvecklingsplanerna. Det finns en utvecklingsplan för myndighetsutövningen inom integrationsgruppen och en för insatserna: Astra och Felix. Utvecklingsplanerna är strukturerade efter önskvärt läge, processer/verksamheter/aktiviteter som leder till det önskvärda läget samt utvärdering.

Som önskvärt läge för myndighetsutövningen anges: "God integration för ensamkommande barn och ungdomar samt nyanlända flyktingar så att de enskilde så snart som möjligt kan leva ett självständigt och meningsfullt liv". Läget ska nås genom sju specificerade aktiviteter och utvärderas genom regelbunden uppföljning på enhetsträffar och genom att sammanställa och utvärdera en enkätundersökning. För Astra och Felix anges "Hållbar integration för ensamkommande barn för att den enskilde så snart som möjligt kan leva ett självständigt och vuxet liv". Läget ska nås genom sex specificerade aktiviteter och utvärdering ska ske genom regelbunden uppföljning t.ex. vid planeringsmöten och enhetsträffar. Det framgår inte i utvecklingsplanerna vilka mått eller indikatorer som ska användas för bedömning av måluppfyllelse.

3.2.1. Bedömning

Vi konstaterar att Socialnämnden inte fastställt några mål eller riktlinjer specifikt för mottagandet av ensamkommande barn. Däremot finns kommunövergripande mål som delvis är relevanta för verksamheten. Förvaltningen har brutit ner dessa på verksamhetsnivå i form av önskvärda lägen med det saknas i nämndens målstyrning en strukturerad uppföljning samt fastställda mått och indikatorer för uppföljning av måluppfyllelsen.

Nämnden bör överväga särskilda mål och/eller riktlinjer för mottagandet av ensamkommande barn, för att tydliggöra verksamhetens inriktning och för att förbättra möjligheten till uppföljning.

3.3. Rutiner på verksamhetsnivå

3.3.1. Individ- och familjeomsorgen

Rutiner för verksamheten finns samlade i kommunens Rutinhandbok för handläggning av ensamkommande flyktingungdomar. Rutiner finns för hela processen från att en ungdom anvisats till kommunen, till utredning, inflytt på Astra, flytt till Felix, flytt till träningslägenheter och tills dessa att ungdomen blivit redo att stå på egna ben. De intervjuade upplever att rutinerna fungerar bra och ger ett bra stöd i deras arbete. Rutinerna behöver dock uppdateras och anpassas till den nya organisationen med boenden i egen regi. Under intervjuerna framkom att rutinerna ska uppdateras till hösten. Alla rutiner är inte heller samlade i rutinhandboken.

Vid intervjuer med socialsekreterare framkom att handläggningen av ensamkommande barnärenden utgår Barns Behov i Centrum (BBiC)¹. Av de två socialsekreterare som handlägger ensamkommande barn är bara en utbildad i BBiC. I korthet handlar handläggningen om att utreda barnets behov, fatta beslut om placering, upprätta vård- och genomförandeplan samt uppföljning.

Kommunen är skyldig att snabbt börja utreda vad de ensamkommande barnen kan behöva för stöd. Barnets hälsa, utbildning, familje- och sociala relationer, känslor och beteendemässiga utveckling ska ingå i utredningen. Socialsekreterarna upprättar inledningsvis en vårdplan med stödinsatser som sedan konkretiseras i en genomförandeplan. Barnet/ungdomen, den gode mannen socialsekreteraren, grupp-hemmet/familjehemmet, vårdpersonal samt skolpersonal ska samverka för att se till att genomförandeplanen efterföljs².

Av intervjuer framgår att barnavårdsutredning inleds i samband med att ett ensamkommande barn anvisas till kommunen. Socialsekreterare fattar beslut om tillfällig placering på HVB på delegation från Socialnämnden. En sådan tillfällig placering pågår som längst fyra månader, varefter enhetschefen behöver fatta beslut om fortsatt placering. Både enhetschef och socialsekreterare uppger att verksamheten i det allra flesta fall lyckas hålla den lagstadgade maxtiden (4 mån) för utredningar. Ibland släpar dokumentationen efter men då kommuniceras besluten innan maxtiden gått ut. Placeringsbeslut tas upp till nämnden var sjätte månad för övervägande i enlighet med SoL. Socialsekreterarna träffar ungdomarna minst en gång per månad och besöker regelbundet både Astra och Felix.

Enligt rutinerna ska ett välkomstmöte hållas inom två dagar efter att barnet/ungdomen anlänt till kommunen. Under dessa möten deltar boendepersonal och socialsekreterare. Samordnarna beskriver att dessa möten vanligtvis hålls inom två till fyra dagar. Under välkomstmötet bokas en tid för möte om genomförandeplanen.

Socialsekreterare uppger att en vårdplan upprättas i samråd med ungdom och god man efter genomförd utredning. Denna kommuniceras med kontaktperson Astra som sedan tar fram en genomförandeplan som förankras med alla parter. Enligt socialsekreterare och samordnarna på boendet har det funnits brister i framtagandet av genomförandeplaner. All boendepersonal har t.ex. inte utbildats i BBiC och det har funnits bristande kunskaper i vad en genomförande plan ska innehålla samt hur den ska följas upp. För att komma till rätta med detta har personalen deltagit i en intern utbildning där de fått information om BBiC samt om vad en genomförandeplan ska innehålla.

Bristerna inom arbetet med genomförande planerna har resulterat i att en strukturerad uppföljning har eftersatts. Det saknas en tydlig gemensam rutin för uppföljning av ungdomarnas utveckling mellan Socialförvaltningen och boendena även om socialsekreterarna regelbundet besöker boendena och träffar ungdomarna.

¹ BBiC är ett system för handläggning och dokumentation av barnavårdsärenden framtagen av Socialstyrelsen. Det syftar till att skapa kvalitetssäkrad och enhetlig handläggning, dokumentation och uppföljning över hela landet utifrån ett tydligt barnperspektiv. Socialstyrelsen utfärdar licenser till kommuner. Götene kommun har ordinarie BBiC-licens.

² 11 kap. 3 § SoL. 5 kap. 1 a § SoF; 6 kap. 7 b § SoL.

Enligt rutinhandboken utreder familjehemssekreteraren familjehemsplaceringar. På grund av sjukskrivningar har arbetet omfördelats och även utredningar av familjehem sköts av de två socialsekreterarna som handlägger ensamkommande barnärenden. Vid eventuell familjehemsplacering av ensamkommande barn uppges förfarandet vara densamma som vid andra familjehemsplaceringar. Det finns en dokumenterad rutin för handläggning av familjehemsärenden. Det finns också en dokumenterad rutin för tillvägagångssätt ifall ensamkommande barn vistas hos släktingar eller bekanta. Kommunens handläggare har inte ännu själva utrett några familjehemsplaceringar eller placeringar hos släktingar. De barn som idag bor i familjehem eller hos släktingar i kommunen har placerats där av andra kommuner och sedan flyttats över till Götene på begäran av barnet/ungdomen. Beslut om överflyttning fattas av nämnd.

3.3.2. *Astra och Felix*

Personalen på Astra består för närvarande av 11 boendestödjare, med olika kompetenser samt en samordnare. På Felix är bemanningen densamma. Natttid finns två personal på plats på respektive boende, en sovande jour samt en person som är vaken hela natten. Övrig tid arbetar man minst 2 personal tillsammans. I personalens arbetsuppgifter ingår alla i verksamheten förekommande uppgifter, såsom att handleda och stötta ungdomen, kontakt med nätverk, samverka med andra verksamheter för att få ett gemensamt förhållningssätt till ungdomen, skötsel av gemensamma utrymmen samt viss administration.

Under intervjuerna framhåller samordnarna att verksamheten syftar till att stödja och förbereda ungdomarna för ett självständigt liv i Sverige genom en hållbar integration. Alla ungdomar får en kontaktperson bland boendepersonalen. Samordnarna berättar att uppdraget bland annat innebär att denne är ansvarig för att tillsammans med ungdom och god man göra upp en individuell planering samt följa ungdomens utveckling. Detta ska dokumenteras i genomförandeplanen. Boendet uppmuntrar ungdomarna att delta i fritidsaktiviteter och anordnar gemensamma aktiviteter.

I verksamhetsbeskrivningarna för Astra och Felix finns rutiner som hela boendekedjan från hämtning och inflyttning på Astra, flytt till Felix, vidare till utslusslägenheter/träningslägenheter samt slutligen utskrivning av ungdomen som också beskriver vem som ansvarar för vad. Enligt rutinen flyttar en ungdom som fått permanent uppehållstillstånd (PUT) från Astra till Felix när Migrationsverket skriver ut ungdomen till Götene kommun. En annan bedömning kan göras i individuella fall.

På Astra ligger fokus på att stödja ungdomen till en fungerande vardag med fungerande rutiner för att t.ex. sova, äta och gå i skolan. När ungdomen fått PUT och flyttat till Felix ligger fokus i större utsträckning på integration. Personalen arbetar med ungdomarna utifrån materialet "Hitta rätt"³.

³ Stödmaterial för integration av ensamkommande ungdomar framtaget av Enheten Boende för ensamkommande ungdomar i Göteborgs Stad och vänder sig till ensamkommande ungdomar i åldern 15-21 år. Materialet utgår ifrån BBIC.

För Astra och Felix finns också rutiner för: bemötande vid av hot- och våldssituationer samt för uppföljning, avvikelserapportering, nyckelhantering etc. Program finns för introduktion av nyanställda och vikarier.

Det sker idag inga gemensamma husmöten på Astra eller Felix. Ungdomarna talar flera olika språk och när de försökt ha möten har det blivit väldigt rörigt. Ungdomarna får möjlighet att föra fram sina synpunkter till kontaktpersonen under regelbundna möten. Samordnarna berättade under intervjun att det finns planer på att införa husmöten på Felix på sikt som skulle kunna hållas på svenska.

3.3.3. Bedömning

Vi bedömer att det finns dokumenterade rutiner för verksamheten. För att kunna säkerställa en rättsäker handläggning av ärenden som rör ensamkommande barn och ungdomar behöver Socialnämnden prioritera arbetet med att samla, uppdatera och anpassa rutinerna till den nya organisationen. Att handläggare och boendepersonal får utbildning i BBIC bör också säkerställas.

Socialnämnden ansvarar för att alla placerade barn och ungdomar har en vård- och genomförandeplan, samt att uppföljning sker så ofta som det behövs i det enskilda fallet.⁴ Utifrån BBIC finns också krav på planeringsmöten mellan socialsekreterare, ungdom, vårdgivare och god man vid upprättande av genomförandeplan.⁵ Strukturerad uppföljning sker lämpligen genom regelbundna uppföljningsmöten. Vi bedömer att det finns brister i framtagandet av genomförandeplaner samt att det saknas en strukturerad uppföljning. Ansvarsfördelningen och samverkan kring vårdplan, genomförandeplan och uppföljning bör tydliggöras. Nämnden bör också säkerställa att boendepersonalen har tillräckliga kunskaper om vad en genomförandeplan ska innehålla. Gemensamma rutiner för uppföljning av ungdomarnas utveckling mellan Socialförvaltningen och boendena bör också tas fram. Detta är mycket viktigt för att kunna bedriva ett samordnat mottagande med god kvalitet.

Det är positivt att verksamheten är medveten om dessa brister och att arbete med att komma tillrätta med dessa påbörjats.

3.4. Ansvarsfördelning och samverkan inom mottagandet

Intervjuade inom Socialförvaltningen uppfattar att det finns en tydlig ansvarsfördelning gentemot Barn- och utbildningsförvaltningen och Överförmyndaren inom mottagandet av ensamkommande barn. Detsamma uppges i grunden gälla även förhållandet mellan socialsekreterare och kommunens boenden.

Enligt socialsekreterare anmäler boendepersonal i dialog med god man barnet till skolan. Socialsekreterare och enhetschef uppger att det finns ett välfungerande samarbete med Barn- och ungdomsförvaltningen. Att barn i grundskoleålder kommer till kommunen är relativt nytt därför är samverkan med högstadieskolan under uppbyggnad. Möten planeras mellan Socialförvaltningen och rektor till hösten för att bl.a. diskutera hur undervisningen bättre kan anpassas till de ensamkommande barnens behov. Samverkan med De la Gardiegymnasiet i Lidköping uppges fungera

⁴ 11 kap. 3 § SoL. 5 kap. 1 a § SoF; 6 kap. 7 b § SoL.

⁵ Ibid.

väl. För eleverna på Astra är Katedralskolan i Skara närmare och samverkan med skolan håller därför på att arbetas upp. De la Gardiegymnasiet skriver veckobrev till boendena och möten hålls var 4-8 vecka (tre gånger per termin) mellan skola, boende och socialsekreterare.

Även samverkan med överförmyndaren upplevs fungera bra. När Socialförvaltningen får en anvisning faxar de en kopia till Överförmyndaren för att de så snabbt som möjligt ska kunna tillsätta en god man. Gode män utses ofta snabbt, inom 2 till maximalt 4 dagar och det sker avstämningar inför att Socialförvaltningen ska föreslå särskild förordnad vårdnadshavare för minderåriga ungdomar som fått uppehållstillstånd. Socialsekreterarna får veta av överförmyndaren eller boendet att god man utsetts. Boendena har en regelbunden samverkan med gode män och tillfälliga vårdnadshavare kring ungdomens utveckling, hälsa och välbefinnande. Boendena har också startat upp nätverksträffar för gode män där tanken är att de gode männen på sikt ska driva nätverket. I det fall en god man inte fungerat i sin roll har Överförmyndaren agerat snabbt och ersatt denne.

Det framgår av intervjuerna att övergripande samverkansträffar finns mellan enhetschef och samordnarna på Astra och Felix. Det finns också en nära kontakt mellan samordnarna, enhetschef och socialsekreterare.

Vidare finns upparbetade kontakter mellan verksamheterna med andra viktiga aktörer, så som Närhälsan. Kontakten med BUP upplevs inte fungera. Det kan här finnas anledning att stämma av riktlinjen för Västbussarbetet. Tillgång till tandvård fungerar bra. Däremot kan det ta lång tid innan barnen och ungdomarna får tid till hälsoundersökningarna.

Kommunen deltar i olika nätverk för verksamheten ensamkommande barn exempelvis chefsnätverk, nätverk för samordnare, boendepersonal och handläggande socialsekreterare. Enhetschefen uppger att hon försöker prioritera att delta på nätverksträffarna. Socialsekreterare framhöll att de p.g.a. tidsbrist inte alltid hinner delta. Samtliga intervjuade framhåller att nätverksträffarna bidrar med viktiga kunskaper och kontaktnät i andra kommuner.

3.4.1. Bedömning

Intervjuade personer inom Socialförvaltningen upplever att det i grunden finns en tydlig ansvarsfördelning mellan berörda verksamheter inom mottagandet. Vi uppfattar att det finns ett fungerande samarbete mellan IFO, Barn- och utbildningsförvaltningen och överförmyndare. Det är också positivt att det sker regelbundna träffar mellan socialsekreterare och enhetschef samt samordnare och personalen på boendet. Enligt vår bedömning behöver Socialnämnden säkerställa att denna samverkan utmynnar i tydliga gemensamma rutiner inte bara för planering utan också för uppföljning av enskilda ärenden.

3.5. Återsökning av statliga ersättningar

Mottagandet av ensamkommande barn finansieras av statliga ersättningar som tillfaller kommunen automatiskt eller ansöks om särskilt.

3.5.1. Ansvarsfördelning och rutiner

Verksamheterna själva ansvarar för att återsökta statsbidrag för asylsökande och asylsökande ensamkommande barn. Exempelvis ansvarar Barn- och utbildningsförvaltningen för att återsökta bidrag som gäller deras verksamhet, så som extraordinära kostnader inom skolan t.ex. kostnader för en särskild assistent.

De bidrag Socialförvaltningen kan ansöka om för ensamkommande barn återsöks centralt av en utredningsassistent tillsammans med en ekonom. Socialförvaltningen kan exempelvis återsökta utredningskostnader, resekostnader (från ankomstkommun till anvisningskommun) samt dygnskostnader för boendeplatser. Det är viktigt att känna till vilka bidrag kommunen har rätt att söka samt vilka barn och ungdomar som finns i kommunen att söka för. Det därför måste det finnas en bra dialog mellan de som känner till verksamheten samt de som återsöker centralt.

Vid intervjuer med ekonom, utredningsassistent och socialsekreterare framkom att ansvarsfördelningen är otydlig när det gäller att återsökta och följa upp statsbidrag samt att det helt saknas rutiner för detta. Lika så har det funnits brister i återsökandet av statsbidragen överlag inom flyktingmottagandet och då också för ensamkommande barn. Det har resulterat i att kommunen tidigare missat att ansöka om vissa bidrag. Granskningen har inte kunnat visa på någon exakt uppgift på vilka belopp det rör sig om. Utredningsassistenten och ekonomen har under året arbetat med att eftersöka sådant man missat under föregående år.

Det har inletts ett arbete med att se över processen för återsökandet av statsbidrag. Tjänstemän har varit på studiebesök på Migrationsverket för att lära sig mer om det omfattande och ibland komplicerade regelverket. Till hösten planeras en ny rutin där de som återsöker statsbidragen centralt träffar socialsekreterare och enhetschef för genomgång varje kvartal innan återsökningen sker. Ansvarsfördelningen håller också på att ses över. Ekonomen och utredningsassistenten framhöll i intervjuerna att de nu har kunskaper om vilka bidrag de kan söka, när det ska göras samt hur man söker på bästa sätt.

Tidigare har kommunen inte följt upp varför man ibland får avslag på återsökningarna av statsbidrag. Ekonomen har börjat analysera avslagen för att säkerställa att man söker på rätt sätt. Det har också hänt att avslag överklagats.

3.5.2. Fördelning av statlig ersättning

Enligt ekonomen inkommer medlen till Socialförvaltningen/IFO. Enligt uppgift sker fördelning av medel till överförmyndarverksamheten för att täcka kostnader för god man för minderåriga barn med uppehållstillstånd (i väntan på särskild förordnad vårdnadshavare) genom att överförmyndaren fakturerar socialförvaltningen för varje ärende. Överförmyndaren söker ersättning från Migrationsverket för att täcka kostnaderna för ersättningen till gode män.

Till en kommun med avtal om mottagande av ensamkommande barn betalar Migrationsverket ut 500 000 per kalenderår. Ersättningen syftar till att underlätta för kommunen att ta emot barnen och bidra till en god kvalitet på mottagandet. Vi har efterfrågat eventuell dokumenterad eller politiskt fastställd fördelning av statliga ersättningar mellan berörda nämnder/verksamheter när det gäller mottagandet för ensamkommande, men någon sådan har inte framkommit. Därutöver har efterfrå-

gats faktisk fördelning verksamheterna emellan, vilket heller inte framkommit i granskningen⁶.

I den process att se över hanteringen av återsökandet av statsbidrag som påbörjats ingår en kartläggning av vart kostnaderna för flyktingmottagandet uppstår samt huruvida dessa kostnader täcks av statsbidragen. Socialchefen och skolchefen har fått i uppdrag av Kommunstyrelsens arbetsutskott att se över fördelningen av integrations- och etableringsersättningar.

3.5.3. Bedömning

Vi bedömer att ansvarsfördelningen för återsökning och uppföljning av statsbidrag är otydlig. Det saknas rutiner samt strukturerad uppföljning och kontroll av huruvida kommunen söker det man har rätt till samt om intäkterna tillfaller den verksamhet som haft kostnaderna. Det är positivt att kommunen inlett en process med att se över återsökandet av statsbidrag samt att det planeras kvartalsvisa möten mellan verksamheten och de som återsöker centralt för att säkerställa att man söker för de barn och ungdomar man har rätt att söka för.

Vi bedömer också att fördelningen av den statliga ersättningen för verksamheten bör fastställas politiskt för att skapa transparens och goda planeringsförutsättningar för berörda nämnder/verksamheter.

3.6. Övergripande uppföljning samt återkoppling till nämnd

Utvecklingsplanerna för integrationsgruppen samt Astra och Felix följs upp regelbundet och i samband med delårsrapport och årsredovisning men har hittills inte redovisats för nämnden. Tjänstemännen har vid ett flertal tillfällen dock informerat Kommunstyrelsen om bland annat integrationsgruppens verksamhet, arbetssätt samt antal mottagna barn och ungdomar i kommunen etc.

3.6.1. Bedömning

Vi bedömer att Socialnämnden behöver utveckla en struktur för uppföljning av mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar och de insatser som riktar sig till dem. En strukturerad verksamhetsuppföljning är grunden för kvalitetssäkring och vidareutveckling av mottagandet samt att viktig information redovisas till fullmäktige via delårsrapport och årsredovisning.

⁶ En viss peng per barn/ungdom fördelas till Barn- och utbildningsförvaltningen. Det finns en överenskommelse mellan IFO och före detta sektor Barn och kunskap om att varje barn inom ramen för det ordinarie flyktingmottagandet (d.v.s. inte ensamkommande) genererar en engångsersättning på 25 000 kr utav schablonersättningen på 83 100 kr som Migrationsverket betalar ut för varje nyanländ vuxen eller barn.

2015-09-03

Anna Laurell

Projektledare

Hans Axelsson

Uppdragsledare